

Pastúškin / Jeklo in svinec

To ne godi v deveti se deželi,
godi se v tisti, ki je prva... Prva?

Mož silne volje z drznimi očmi
množico urekel je, s pestjo jekleno
razdvojil jo v častivce in črtivce.
Častivci so ga slepo slušali,
ljubili ne, samo oboževali,
ker se jim videl je dovolj močan,
da jim pohlepne sanje uresniči.
Pogled mu bil je tako tog in trd,
da v strupu prekaljena bi puščica
ne ranila tako nasprotnih src,
kot jih je on. Pol lepe domovine
ga je slavilo, pol pa ga je klelo —
on se naslajal je i s tem i z onim.
Žezlo si ulil iz jekla je in svinca
in ga vihtel visoko nad častivci
in sipal grožnje na sovražnike,
da se je v strahu vse prihulilo
in se povsod je zgrnil strašen mir,
napet, neznosen, mrko škripajoč.
On se bahal je, da je vse njegovo
in da ga ni, ki bi ga strmoglavil.

Tedaj je zviznil mimo njega svinec
iz jekla sprožen. Mož ni pobledel,
poveznil žezla ni, še bolj je zrasel.
«Zdaj vidite,» je rekel, «podli strel
me ni zadel; za vas me čuva — Bog.»

Ker si je sam verjel, so mu i drugi.
Pol lepe domovine v hramih božjih
Najvišjemu glasno je hvalo pelo,
da jim je ljubljenca obvaroval;
po ulicah so ukali sprevodi,
iz oken prapori vihrali so,
po trgih so odmevali govóri
in omahljivce vabili: «Sedaj —
kedor ni z nami, ta je proti nam.»

Črtiveci so povesili glavó,
 naklepe nove noč in dan kovali,
 kako bi domovino rešili
 jekla in svinca. — Spet je vladal mir,
 napet, neznosen, strašen, škripajoč ...
 To jekla je in svinca tajna moč.

† Srečko Kosovel / Vstajenje = smrt

Povsod tiha pomladna rast,
 mirna je priroda kamenita —
 a mojo dušo vodi v propast
 bolešt, v globini skrita.

Pogledam jo: to je zlomljena ost
 moje strte življenske sile —
 ali še globlje je polna mladost —
 zelene strasti bi jo pile ...

Vidim še globlje: črni razkol,
 stavba, razbita v osnutku —
 vprašam se: bom li krepak dovolj,
 ko zavem se v boleštnem trenutku?

O, kako rad sredi trav bi stal,
 drevo, ki čuti v sokovih,
 da pride pomlad, da bi pognal,
 da bi se košatil v vrhovih!

Sredi zelenih ros kakor ognjen
 iščem lepote, a vsa mi je tuja,
 zrak je negiben, veter steklen —
 in vendar pomlad, aleluja ...

Vinko Košak / Ljubim ...

Ljubim poljane — prostrane vrtove
 človekovega dela —
 in góre — mogočne mejnike,
 ljubim žival, upreženo v jarem,
 motor in lokomotivo.
 Ljubim jih vse, ker služijo delu.